

ענוס קינן: אינספקטור קליי חוקר

השעה 10.00 בבוקר. רוח קלה מנענעת את הזכרונות הרדומים התלויים בצמרות העצים, את התיאורים ואת הדימויים ואת אוצר האסוציאציות של שעת בוקר כזאת. אינספקטור קליי נאנח בהוקרה, על אותה שמש הזורחת שוב על חורף חייו, ולוגם את הקפה שלו, תוך שהוא מעיין חליפות בעתוני-הבוקר ובצרור המכתבים הטרי. מה זה יכול כבר להיות, עוד פעם.

מסביב פזורות מכיתות זכוכית, קרעי נייר, באוויר תערובת לא נעימה של ריח שתן ואלכוהול, ליל אמש. מי היה כאן, לעזאזל?— אבל אין טעם לחקור זאת. ענין רגיל שברגילים, שבו אין הפרטים משנים. אדי האלכוהול לוחצים, העיניים כואבות ודומעות, כוס הקפה מעוררת חולשה ובחילה, אבל אין ברירה אם רוצים להתחיל יום חדש של פעילות. פעם היה כלב נאמן שהיה הולך בעקבות הטריים, אבל איפה הכלב. תצלום מחייך של אשה וילדים, של מי הם, ומה המקום הזה בכלל. עד שאתה גומר לבנות מחדש את החיים אחורנית, עבר היום ובערב כבר אין אפשרות לגלגל אותם קדימה, וכך שוב מתחיל למחרת כל העסק של הגילגול אחורנית, אבל יום אחד של כאב-ראש לא יספיק כדי להגיע עד למקור, ואת המאמץ של חיפוש המקור אי אפשר לכלול בגילגול קדימה, וכך דורכים במקום, אף-על-פי שאין בזה מן ההגיון— גם דריכה-במקום מתרחשת בזמן, ולפיכך אינה דריכה-במקום. אינספקטור קליי נאנח בכאב של תמלה-עצמית. במבט מאומן הוא עובר על עתוניי-הבוקר, על צרור המכתבים. מזכירתו בטי נכנסת לחדר. הוא בועל אותה, בפראות נואשת. מזכירה נאמנה, נואשת כמוהו, שניהם מיללים כמו תקליטים של תשוקה סינתטית, מפרפרים פירפורים אחורנים, ושוב הם דוממים, בוהים, אל עבר ההתחלה החדשה החוזרת על עצמה. בטי קמה להסתרק, שורקת לה להיט עצוב. אינספקטור קליי חוקר שוב.

מבעד לחלון נראה כנר עומד על הגג ומגנן. מה הוא עושה שם ?

מי. איזה. איפה. מה הוא עשה. למה.

אולי הוא קפץ מהגג.

מה פתאום.

אני לא הבנתי מה הוא רצה להגיד בזה.

הוא לא רצה להגיד שום דבר.

או למה הוא קפץ ?

הוא לא קפץ.

או למה הוא לא קפץ ?

ככה.

אבל מה הוא רצה להגיד בזה ?
הוא לא רצה.

אם הוא לא רצה, למה הוא לא קפץ ?
מפני שהוא לא רצה.

אבל הוא היה יכול להגיד את זה !
אבל הוא לא רצה.

אז אם כך אני באמת לא מבינה מה הוא רצה.

מבעד לחלון מתחלפות התמונות. הכנר כבר איננו. עכשיו שם דוב מרקד. הוא נושא את כפותיו הענקיות השעירות כמו גואם, משתחווה אל הקהל הצובא למטה ברחובות, מטלטל ראשו אחורנית, נוהם, בוכה, מתופף על חזהו. עכשיו אין דוב, רקדנית מחוללת מחול שבעת הצעיפים. שני סוחרים מתדיינים על מחירי השוק. ילד קטן חוזר מבית-הספר וילקוט על שכמו, משלח אבנים קטנות בגדרות, שורק שיר קטן. כשאני אהיה גדול, אני אהיה מכבה-אש.

אני אהיה שוטר.

אני אהיה רקדנית.

אני אהיה דוב.

אני אהיה כנר. כל היום, כל היום, אנגן בכינור.

אני אהיה זונה. כשאני אגדל, יקחו אותי בשבי. ישליכו אותי לבטן אניה והגלים יטלטלו אותי לבואנוס-אירס. שם ימכרו אותי ואני אמות זקנה מדולדלת חסרת-שיניים בבית-בושת מצחין.

אותי יהרגו בשדה-הקרב. ציפרי-טרף רוות ושחורות תחטטנה במעי. יעמידו אותי אל הקיר בעיניים קשורות ויהרגו אותי כמו כלב. הצילום שלי יופיע ב"לייף מגזין" בזוועות המלחמה.

גם אני אהיה זוועה. אני אהיה נער קטן גזוע, על אם הדרך. בורעות אמו שכבר מתה. אני אביט מבעד לגדר התיל בעיניים גדולות קרועות בוהות אל מה שיכול היה להיות העולם, ולא היה.

הוא כן היה.

מתי ?

אחר-כך.

זה מתחיל כמו חלום הדומה לחלום, והיודע שהוא חלום. אתה מתקדם נואשות אל עבר הבית, הבנוי בצורת טלפון לבן, ענק. הכאב החד בגב הוא מפלצת. במאמץ עצום של כל כוחות הנפש אתה מנסה לעשות עוד צעד אחד: ולו יהיה זה צעד טוע, מקרטע, כפירפורה האחרון של הצפרדע לאחר המוות. אבל המפלצת הרוכבת לגב לוחשת: גם לא זה. ובאמצע המאמץ האחרון של הרצון, באה הידיעה של סר-התחלת. הבית הלבן דמוי-הטלפון מתחיל לחוג כשיפור. המפלצת הרוכבת לגב משלחת בו גל של כאב מצמית.

מה לעשות. ואז נמוג החלום הדומה לחלום, וברגע שבאה ההשלמה שוב מתישר

הבית, וגם הגב מתישר, והכל נעלם שוב. איך זה התחיל? מתי? מדוע?
 כשבאנו הנה, היה הכל אחרת, אומרת גברת זוסמן. בנה, החייל, בוהה אל הצלחת.
 עוד פעם קציצות. בצבא נותנים קציצות, וגם בבית. אולי לכן אומרים לך שם שהצבא
 הוא ביתך. הוא עומד לעלות מחר על מוקש, והיום חוגגים את זה בחוג המשפחה.
 באינטימיות. לא רציני לעשות מזה מהומה גדולה, מודה גברת זוסמן, חשבתי שמן
 הנכון להשאיר את הענין בינינו.

מר זוסמן מסכים שכאשר באנו הנה היה הכל אחרת. היינו יוצאים מהבית ומשאירים
 דלת לא נעולה.

ד"ר משל טוען שיש בזה צדק היסטורי. אתם מבינים, הוא אומר, העובדה שנבוכדנאצר
 הרשע שרף את בית-מקדשנו ואת שכיית-חמדתנו היתה בגלל העליונות הטכנולוגית
 שלו ועדיפותו המספרית של חיל הכשדים. אבל מה זה זמן? זמן זה שום דבר, איפה
 אנחנו ואיפה הוא? היום אין לו שום סיכוי. פיצפון אחד של באזוקה וחיל הכשדים
 נפוך לכל רוח. בגיחה אחת של שני מפציצים לא יישאר שום דבר מאילי-הברזל
 שלו. אין לו סיכוי. שינסה.

אלוהים ירחם על נבוכדנאצר. כמו צדקיהו, הוא מנסה להימלט במנהרה ליריתו,
 אבל כבר מחכים לו בקצה המנהרה. אין לו סיכוי.

ושוב קולחת השיחה בעליונות. בעלת-הבית מביאה מגש גדול ועליו הקפה. קפה
 אמיתי, עם עוגיות קטנות אמיתיות. הכל כאן אמיתי. כל התמונות על הקיר. אף
 אחת מהן אינה רפרודוקציה. הילדים אמיתיים. חיי הנישואים אמיתיים, ללא רבב של
 רכילות או לשונות רעות. הרהיטים מעץ אמיתי. יש לה חזה גדול, אמיתי. הכל
 משתלב לתוך הרמוניה של אמת. אני אותך. אתה אותי. שנינו אותו. יחד נשמור
 על הכל. לא ניתן לו ליפול.
 אבל הוא כבר נפל.

לא נכון, זה לא החלום של היום. זה החלום של מחר.
 ההוצאה-להורג נקבעה למחר, בשעות הבוקר המוקדמות, על דרך-עפר נידחת.
 ניפנוף-פרידה קל, זכר נשיקות ליל-אמש, וקדימה לדרך. יפה ארצנו באביב, וכבר
 רבות נכתב על כך. ריח השיטה שאין דומה לו, שמי התכלת והירוק המצהיב
 המוריק, שרשרת הדורות שאינה מתנתקת וזכר הימים הרחוקים, כאשר היינו כה
 מעטים, כה נוגים וגם אנו יצאנו לדרכנו האחרונה.

או, היה נבוכדנאצר גדול וחזק, באיל-הברזל נגח את החומה הקדושה ונתץ אותה.
 כמה מעטים היינו בנודנו בדרכים, מלקטים עצמות יקירינו ונשבעים: בת-בבל
 השדודה, אשרי שיאחו וניפץ את עולליך אל הסלע. עכשיו זורחת שמש-אביב על
 דרך-העפר היורדת אל המדבר. נבוכדנאצר נס על נפשו, מנוסת-מוות. כפעם בפעם
 הוא מפנה ראשו אחורנית, עוד מעט ישיגו אותו הרודפים. נשימתו כבדה, הוא
 מחפש את פתח המנהרה. הכרתו מטושטשת. אין לו פולקלור, אין לו משמעות, הוא
 אינו יודע שהוא נבוכדנאצר ואינו יודע שכנבוכדנאצר ימות. צריך לשאול את ד"ר
 משל מדוע נבוכדנאצר אינו מדוע אל הווייתו.

אינספקטור קליי מרחף כמו עיט על שדה-הקרב, עיט לבן-כנפיים. נבלת גמל מוטלת למעצבה, בור-מים חרב על-ידיה ועץ מוכה-שדפון אינו מטיל שום צל, כמו רוח-רפאים. ברוח המדבר החמה מתיבש הבשר עוד בטרם תפשוטנה עליו התולעים. כנפיו של אינספקטור קליי עייפו מן המסע הארוך, הוא חג מעל לעץ-הרפאים ונוחת. מחשבה מצחיקה עולה בדעתו, שגם שרלוק הולמס הגדול שקדם לו היה מגן בכינור. לרגע הוא עוצם עיניו ונדמה לו שבור-המים החרב הוא-הוא נהרות בבל, שהעץ המוכה הוא ערבת-הנחל, שכאן הוא יושב ובוכה מול כינורו התלוי, על נהרות בבל. נבוכדנאצר העייף חולף על פניו בסערה ונס אל ים-המוות המלבין מרחוק וכנפיו של אינספקטור קליי ממריאות שוב, ושוב הוא נוחת אל כורסתו. החזיון נמוג, ובטי מביאה לו את עתוני-הבוקר. חייל עלה על מוקש בדרך-עפר במדבר.

בבית הזוסמנים, אָבל שקט וחגיגי. צפורה מחזיקה מעמד יפה. השנים עוברות ובנה החייל הפך חלום רחוק של אגדה. עץ ענף חיבק את גוויתו ובצמרתו מקננות הצפרים, ועוברי-אורח עייפים חוסים בצלו בלי לדעת שהוא חלום. רק לפעמים, בלילות של בדידות וזיקנה, מופיע החלום ומדגדג את שמורות-עיניה של צפורה זוסמן. היא מגרשת אותו באנחה ומתהפכת על יצועה. חיים נוחר במיטה השניה. רוח קלה מעיפה את הווילון ומטלטלת את תמונת החייל על הקיר. הבית מט לנפול, בקרוב יהרסו אותו כדי להקים במקומו בית-מידות. משפחת זוסמן תעקור לשיכון גדול יותר, מרווח יותר, להתחיל בזכרונות חדשים.

כיתת-היורים מתיצבת בסך למלאכת-יומה. איש לא נעדר. המהנדס משחיו את עפרונו. עורך-הדין מנגב את משקפיו. היום הולכים להרוג את בית זוסמן לפי פסק-דינה של מועצת-הפיתוח-האזורי. ד"ר משל רואה בפסק-הדין את נצחונו ההירואי של האבסורד, שבלעדי לא היו חיינו חיים ולא היה להם טעם. בחצר שנועדה להיעלם משחקים ילדים בכדור. ילדה קטנה עומדת במעגל ומביטה סביבה. אָן דן דינו, סופלה קטינו, סופלה קטי קטום, אָליק בליק בום. ברגע שאמרה "בום" לחץ המהנדס על המתג.

אינספקטור קליי נאנח. דווקא כאשר קצה החוט ביד, דועך רצון החיים. מדוע? ורק בחושך, כאשר קצה החוט נופל מהאצבעות, היד המגששת אחריו היא רצון החיים. גם על האבסורד הזה יש לד"ר משל כמה שאלות טובות, נוקבות, לענין. המפתח נעול בתוך המגירה.

אבל אם כך, מה טעם לחפש את המפתח.

מי אמר שיש.

וכך הולך סובב הכל, ובאמצע דרך חיינו, לפתע...

שימו לב, בחורים: האויב על הגבעה. אנחנו מתקדמים משלושה כיוונים. יש שאלות?

כן. איפה אמא שלי.

את אמא שלך הרגו, טיפש.

בטוח?

ממקור מוסמך ביותר. משקיפים בבירה השקיפו וראו הכל. דבר לא נעדר.

אם כך, אין לי לאן ללכת.

אבל אנחנו אוהבים אותך.

באמת?

למה לא?

בסדר. אחרי. אחרי אדמה חרוכה, לפני האביב בכל הדרו. אני רץ קדימה לשרוף את האביב. האביב נחרך ועצי-שיטה ריחניים עולים בעשן שחור. האביב גווע, ואני בזרועותיו. אל תבכו לי, המשיכו. המשיכו בדרכי, חירכו את האביב עד החורף. אני כבר אסתדר לבד, אחפה עליכם. יש למישהו קצת דם? מהסוג הרגיל. תודה.

הוא היה אדם די פשוט, בסך-הכל. רבבות כמוהו. הוא הלך והלך, תמיד קדימה. השמש שרפה אותו עד תום. הוא היה כמו עדשה שריפזה את כל הטוב שבנו, והטוב שרף את האדמה. מה שאתם רואים שם למעלה באוויר זה אדמה שרופה שהתאיידה ועכשיו היא גשם. קדימה, קדימה!

עכשיו הגענו, סוף-סוף. יכולים לחלוץ את הנעליים, ליבש את הגרביים על האח. לפתוח קצת מוזיקה. עוד מעט יבואו כולם. דיצה וניצה ועדה ודינה. חמודות אחת-אחת. לאבא של דינה יש אטלז שמדפיס ספרים. זאת המצאה חדשה. אתה מכניס בהמה ויוצא ספר. הוא הוציא את העובון של כל הנפולים במערכה, בצורת קציצות. מי שאוכל את הקציצות סופג ערכים באופן אוטומטי, אפילו תוך כדי שינה. אתה נשכב לישון, שם מחט על הקציצה והמחט מנגנת את הקציצה ואתה קם בבוקר חכם.

לא נכון, זה חלום אחר. זה חלום אחרית-הימים. עוד לא הגענו לזה, עוד לא גר זאב עם כבש. המלאכה לא תמה. קדימה, בחורים, אל הדרך. הבא להרגך כבר השכים. לפי ידיעות מוסמכות שבידינו, מרכז נבוכדנאצר צבא על הגבול. אתה שם, שתוק.

עכשיו תורו של המהנדס לשמור על כל מה שנשאר. האמת היא שלא נשאר הרבה, לאחר המפולת החברתית שאימה להתפשט על כל היערות מסביב. עוד זכורים תיאורי-הגוף המרהיבים והשירים היפים שאיימו להתפשט כמו דליקה. המהנדס חפר תעלה גדולה מסביב כדי לבודד מה שנשאר ממה שכבר איננו, ועכשיו הוא שומר על התעלה.

זה לא כל-כך פשוט, כי אסור להעלות אור. ובחושך אתה יכול ליפול לתוך התעלה שאתה מופקד עליה, והיא תבלע אותך ולא יהיה מי שיגן עליה. למלא אותה מים לא בא בחשבון כי אין מים. כאשר היא מלאה מים היא לוכדת את בבואות השומרים, שעליהם נאמר כל הרואה את בן-דמותו חייב למות. כך מתו כולם. הגר מהבהב עוד, אבל עוד מעט יכבה. דוקטור, אני סובלת.

ממה את סובלת, בתי. תתפשטי.

אני סובלת מאשליות. אמש, למשל, השליתי את עצמי שבני נהפך לקציצה והוא שומר בלילה.

זאת לא אשליה, זה חלום.
 מה ההבדל ?
 את לא התפשטת עדיין.
 בגילי ?
 למה לא בגילך ? האם אינך סובלת ?
 כן, אני באמת סובלת.
 כל הסובלים צריכים להתפשט. גם אני סובל.
 אני כל-כך שמחה לשמוע ! אני לא בודדה ! אתה בטוח שאתה סובל ?
 גורא.
 אז תתפשט.
 את יודעת, במקצוע שלנו לומדים הרבה דברים מעניינים מאד.
 אני מתארת לעצמי שאין סודות בפניכם, אתם יודעים הכל.
 חוץ מדבר אחד : מדוע.
 כמה אני חייבת לך, דוקטור ?
 אני מציע שנישאר ידידים.
 אתה מאמין בידידות ? אני לא. לדעתי זאת אשליה.
 את מתחילה להבריא.
 ממה ?
 מהחלומות.
 נכון. עכשיו התקדמנו, אנחנו בתוך האשליה. תן לי יד ונעבור ביחד.
 אבל אי-אפשר לעבור את המרחק הזה. אנחנו ניפול.
 אפשר לעוף.
 אין לאן.
 אלוהים, ראה את עניינינו, סלח לנו. אנחנו מנסים הכל, אתה רואה ?
 אמש נראה חזיון מוזר ליושבי העיירה : כנר, לא צעיר ולא זקן טיפס על הגג והחל
 לנגן בכינור.
 זה תעלול-פרסומת.
 זה לא תעלול. מצלמים סרט.
 סרט על מה ?
 על כנר על הגג.
 וזה שלמעלה משחק אותו ?
 לא, זה הוא בעצמו. זה הכנר שעליו עושים סרט על הכנר.
 זאת אומרת שהוא משחק את עצמו ?
 מה יש, מי אמר שאסור לנגן על הגג ?
 הוא צודק מאה-אחוז.
 זה מפני שהוא רעב.
 מפני שהוא רוצה להתבטא.

למה הוא רוצה להתבטא ?

היתה לו ילדות קשה.

לא נכון. דווקא נולד בבית עשיר. היתה לו אומנת כשהיה קטן. בן ארבע-עשרה,

לקח אותו אביו אל בית-זוגות כדי ללמד לו את עובדות החיים.

מאיפה אתה יודע ?

קראתי.

קהל הסקרנים ברחוב נעצר לאט-לאט. כולם נושאים עיניים למעלה. מה יהיה.

לפתע נשמע קול ירייה. הכנר לופת בורעותיו את חוהו. הכינור צונח מידו ונחבט

אל אבני המרצפת. הכנר צועד כמה צעדים מעוותים אל המעקה, גופל למטה

ומתריסק.

הוא מת.

זוהי רוח התקופה.

הוא ישב מסביב למדורה וניגן נגינות ערבות לאוזן שלעולם לא תישמענה עוד.

ישבנו כמו בתוך חלום, ראשינו נתונים בתוך כפות ידינו, שקועים בתרדמה עמוקה.

הצלילים העבירו אותנו אל כל המקומות שלא היינו בהם מעולם ולעולם לא נהיה

בהם. ההרים מסביב נעלמו, השחר עלה, ועקבותינו בחול נמחו לאט-לאט, ועשב עלה

בהן. מדוע זה קורה דווקא לנו, מדוע. אפשר היה לחכות לבאים אחרינו.

יכול היה להיות גם אחרת. בבוקר, בדימדומים, בשדות הרחבים או בים הגדול.

כיתת היורים היתה צעירה כל-כך. כיתת היורים ישרה מסביב למדורה, ושמעה

גאומים על עולם חדש. אחר-כך קמה ממקומה והוציאה את פסק-הדין לפועל.

העולם הבוגד נקבר קבורת-חמור, ואיש לא ידע את קבורתו.

כן כן, זהו האבסורד של התקופה. גם כאשר צולבים אותו, אין הוא אלא מבטא את

רוח זמננו. שלום לך בטי. אני מתאבד לי בשקט בבית-כלאי. לעולם לא שכח את

כל השעות הנפלאות שלא היו לנו. את זוכרת ? למשל...

למשל...

אני מתאבד בצורה הנפלאה ביותר, המתוקה ביותר, כאשר אני מתגלגל בתוך עצמי

עד שאני נעלם, לכן אי-אפשר למצוא אותי בבוקר. תבואי אחרי-הצהריים.

אינספקטור קליי קיפל את המכתב, הניח אותו במעטפה. כאשר נכנסה בטי, מאוחר

יותר, נתן לה את המכתב, ושעה ארוכה שוחחו על תכנו ועל השלכותיו.

לפעמים מתחיל הכל להתבלבל. החייל המת משחק כילד בחצר החדשה, הגדולה.

עדרי מאמותות שועטים ברחובות, אינם נעצרים באור האדום, שוטפים את

המכוניות ומועכים אותן. ממקום אחר בכלל מופיע גרינוואלד, פוסע על הרים מכוסי

שלג, מזיל דמעה בבית-קברות עתיק, והולך לאיבוד בתוך ההמון. החייל המת לא

למד מאומה ממותו והוא משחק אותו מחדש. מול נבוכדנאצר החמוש כולו באלקטי

רוניקה של מדע בדיוני הוא יוצא חמוש בקלע, מגסה להטיל אבן במצח-הפלדה

של הרובוט הנורא. הרובוט מחרחר בבזו, והחייל רץ להסתיר פניו בחיק אמו. אל

תבכה, ילדי הקט, אומרת גברת זוסמן, כשתהיה גדול תהרוג אותו. אמו של

נבוכדנאצר היתה עשויה פלדת אל-חלד. כימים ההם קשה היה ליצר פלדה, כי הפלשתים היו אורבים בכל מקום ומחסלים כל מי שניסה להתעצם התעצמות בטחונות. אבל עם שינוי המשטר החלו ליצר את הפלדה ביחידות הקהילתיות הקטנות, כל קהיליה והמיכסה שלה. כתוצאה מכך הפך נבוכדנאצר מפלצת. נבוכדנאצר טוחן הרים לאבק דק, מכסה ימים ונהרות וצולח מכשולי-עד כאילו היו משבצת קטנה במשחק של ילדים. מובן שאין כל סיכוי לעמוד נגדו. הוא אחרית-הימים.

ביום ההוא, לא יגור זאב עם כבש, כי לא יהיה כבש. אחרית-הימים של הילדים הקטנים נותרה רק בסיפורי-האגדות.

אמא, מה זה זאב?

ואז נפסק הבילבול. יש גבול שגם ההזיה אינה יכולה לעבור אותו. אינספקטור קליי לוקח את בטי בנורוועה, יוצאים לטייל ברחובות, לתפוס אוויר, שלנה, להעביר את הזמן בקלילות.

האמבולנסים פינו את גופתו של הכנר האומלל. החיים חוזרים למסלולם. בשדות-הטרשים ממשיכים הנופלים ליפול. בחצר משחקים הילדים בכדור ובתופסת, שרים אן דן דינו. חיילים מתים מורים דרך לתיירים באתרים היסטוריים, והמלאכה מרובה.

הוא נורה מכדור אחד בערפו, ולפיכך ברור שלא היה זה מעשה-התאבדות. מצד שני, קלושים הסיכויים לתפוס את הרוצח, כל עוד לא הובהרו המניעים לרצח. לפי-שעה, אין בידיו של אינספקטור קליי אפילו קצה קצהו של חוט אשר יוליכו אל פתרון התעלומה.

הידידים באים, אחד אחד, לנחם את אינספקטור קליי. ד"ר משל אומר בבדיחות-הדעת שה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך. גברת זוסמן מפליגה ברכילות, בטי מכינה תה לאורחים.

גבר כסוף-שער, לבושו קצת מהוהה, מציג את עצמו: אני אובלונסקי האמיתי. קליי שומר על ארשת מאופקת. אנשים רבים נוהגים להציג עצמם בשמות בדויים. לפעמים הם עושים זאת בתום-לב, פשוט מתוך טעות. אולי אתה בעצם אובלומוב? שואל קליי.

לא, איני אובלומוב. אני אובלונסקי, ואובלונסקי האמיתי. הנה הניירות שלי. אבל זה קרה כבר, אומרת בטי, מזמן כל-כך... קראתי על זה כשהייתי קטנה... ובכלל, אומר קליי, אם איני טועה הרי כל זה אינו אלא משל... איני מכחיש. אבל אני הנמשל. לפני שעה קלה הגעתי ברכבת. אני דורש לצאת לז' קרב נגד נבוכדנאצר האמיתי.

אבל מדוע?

הוא הרג את ידידי הטוב. ראיתי את זה במו-עיני לפני שעה קלה. ואני יכול כבר לראות לך שהמניע לא היה תאוות-בצע. כל רכושו היה הכינור שבידו.

כך, מדוע?

מי יידע מדוע? הנפש מתפרצת מתוך סוגרה, האהבה הופכת רגשות-אשם, והמוות אינו גואל. מה נורא הדבר, ידידי קליי, להיות הנבואה הקודרת בהתגשמותה! מה חדש בכלל? שואלת גברת זוסמן בהתעוררות.

אובלונסקי ממשיך לדבר, ולפתע הוא מתחיל להתקמט, נהפך לצד מצהיב. אינספקטור קליי מביט בו בצער: כבר היו דברים מעולם. תמיד הם חוזרים למקום ממנו באו, וממתינים להזדמנות הבאה מתחת למדפים הנושנים. בינתיים, אין פתרון.

במה נשחק עכשיו? שאלה הילדה.

נשחק שהולכים להרוג את כולנו.

למה?

ככה. הם מוכרחים. יש החלטה בדרג גבוה.

אולי נתחבא?

אבל אין איפה.

פעם היינו מתחבאים בתוך העשב הגבוה.

אני הייתי מטפסת על העצים.

הנה הוא בא. יש לו תיק שחור ביד.

מי זה הדוד הזה?

זה הדוד המהנדס.

לא נכון. זה הדוד של תרצה.

המהנדס רוכב על טרקטור גדול. יש לו משקפי-אבק. הוא מחייך.

זה טנק, אומר ילד אחד.

זה טנק חודר-שריון, אומר ילד אחר.

המהנדס מוציא מהתיק השחור חליל, מתחיל לחלל. מזמור לדוד, אדוני רועי לא

אחסר. בנאות-דשא ירביצני...

דוד, לאן אנחנו הולכים?

על מי-מנוחות ינהלני...

לאן אנחנו הולכים?

גם כי אלך בגיא-צלמוות, לא אירא רע...

מתי כבר נגיע לגיא-צלמוות?

הגענו. כל אחד יתלה את הכינור על עץ.

על נהרות בבל, שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון. על ערבים בתוכה תלינו

כינורותינו. כי שם שאלנו שובינו דברי-שיר ותוללינו שמחה, שירו לנו משיר

ציון. איך נשיר את שיר אדוני על אדמת נכר?

אין כאן ציפירים. הציפירים פרחו אל האביב. אשרי שיאחו וניפץ את עולליך אל הסלע.

לגברת זוסמן היתה התגלות אלוהית, בדמותו של שרברב. אחרי זה נלקחה לבית-

משוגעים ובילתה בו ארבעה חדשים עד שחזרה לאיתנה. ד"ר משל טוען שהתופעה

אפיינית לנשים בגילה ובמצבה, ושאם תגרד כל איש תרבותי לכאורה תמצא גם בו

אמונות תפלות וכמיהה לחיי-נצח, ולוא בצורה הפרימיטיבית של נהייה לספיריטואל

ליזם, ונטייה לחזיונות והזיות. המעשה התחיל בצורה הבאנאלית ביותר. הפיור בבית- השימוש נסתם, וגברת זוסמן צילצלה לשרברב. ידוע כמה קשה להשיג את האנשים הללו, הם עסוקים כל-כך, ומי רוצה כבר להיות שרברב. כאשר הגיע סוף-סוף, היתה כבר על סף העלפון והדימדומים. הוא נראה לה ענק, מגזע הנפילים, ובתיק- המכשירים שלו ראתה סמליות מאיימת של יום-הדין.

למרות האפשרות הקונבנציונאלית שתופעה זו תתורגם למין, לא קרה שום דבר בין גברת זוסמן והשרברב, והיא לא שכבה עמו בחדר-האמבטיה ושום בן לא נולד לה מרוח-הקודש. מה שקרה היה כך: השרברב בדק את הפיור, ואמר: גברת, הכיור בסדר. הבית לא בסדר.

תיקן מה שתיקן, והלך. אבל מאז החלה גברת זוסמן להעיר כפעם בפעם הערות כגון: הבית לא בסדר. צריך לתקן את הבית. לפעמים היתה מתעוררת בלילה בצעקה: לתקן את הבית! צריך לתקן את הבית!

היתה זו אחת הסיבות שהמריצה את משפחת זוסמן לעבור סוף-סוף לבית החדש. כל המי וכל המה של העיר היו בחנוכת הבית של הזוסמנים. נבוכדנאצר רקד עם גברת אובלונסקי. אובלונסקי רקד עם גברת זוסמן. בכל מקום גראו זרי-פרחים. סקקי-שמפניה התפוצצו בעליונות באוויר וצחוק-שיכורים הידהר בשכונה כולה. היה זה חג הנצחון.

מסמר חגיגות-הנצחון היה הדו-קרב שנערך בין נבוכדנאצר ואובלונסקי. לפי כל כללי הטכס, עם סקונדנטים ושופט והכל. נבוכדנאצר רוצץ את ראשו של אובלונסקי באלה, בעוד הלו מנסה לכוון את אקדחו הישן. מוחו נשפך על המרבד ושבוע-ימים טרחה העוזרת עד שסילקה את הכתמים. לפי גירסה אחרת, אובלונסקי הוא שפילח בכדור אחד את מוחו של נבוכדנאצר, באותן תוצאות לגבי המרבד. אם כה ואם כה, באשר לדו-קרב ומסיבותיו אין ספקות.

הילדים שוטטו בין ההריסות וליקטו מזכרות. אחד הצליח לסלק כפית-כסף, השני גביע-בדולח, וילדה אחת הצליחה להסתלק עם תחתוני-התחרה של הגברת אובלונסקי. אגב, התברר שאינה אשתו החוקית כלל—את אשתו השאיר בקרלסבד—האשה שהופיעה כאשתו היתה רקדנית של קרקס נודד. לאחר המסיבה נעלמה, וכפי הנראה חזרה לקרקס שלה.

כל אותה שעה נחר אינספקטור קליי על ספה קטנה בעליית-הגג. תמיד הוא מחמיץ את האירועים. חצי בקבוק שמפניה מוציא אותו מפלל פעולה. העוזרת העירה אותו בבוקר, וכל-כך נבהלה למצוא אותו עד שהפילה מידה אגרטל יקר. ממילא היתה זו מתנתו של קליי לזוסמנים.

קליי נאנח, אסף את שברי האגרטל, מילמל כמה דברי התנצלות והלך הביתה. אחרי זה באו ימים ארוכים, בוהים, חסרי-שחר.

בשני ימים שעות עבודה קבועות. לפעמים זה טוב, לפעמים פחות. אמה היתה נוהגת ששניינים אלה השתיקה יפה להם, כדי שלא לעורר את הכוחות האפלים בים ליקום כולו. אמה מאמינה שכוחות אלה נולדו בערב-שבת, בין-השמשות.

המצחיק הוא שדווקא בערב-שבת בין-השמשות נוהג ד"ר משל להגניב ביקור לחדרה של בטי. ד"ר משל והחזורים שלו, בחדנה קלילה, ידידותית, של שותפים-לפשע. ד"ר משל מתמחה באבסורדולוגיה של היקום. הוא אחד מחלוציו של המדע הצעיר הזה, ועוסק בתרגום המערכת הקוסמית לשפה של מושגי הרוח האנושיים. למשל, הוא סבור שכוכב-הלכת פלוטו הוא בלתי-מוסרי. בעניין זה היתה לו חליפת-מכתבים מעניינת עם אינספקטור קליי, הסבור בדיוק להיפך. לדעתו, מתעצבת האישיות של כל גרם מגרמי-השמיים עוד קודם היולדו, ולסביבה אין כל השפעה על התפתחותו. את הקוואזארים הוא מגדיר כמערכת אמביוולנטית, והפול-סארים מעלים גירה נושנה שאין בה חידושים מהותיים.

בימי-ששי נעלם קליי אל ביתו הקטן בפפר. בטי לא היתה שם מעולם. מצחיק לחשוב שהוא מחזיק איזו פילגש, הוא, איש חפשי כל-כך שממילא אינו משועבד בכבלים וחי חיי-דרור אמיתיים. על עברו אינו נוהג לשוחח, אפילו ברמזים, וד"ר משל טוען שאולי אין לו עבר בכלל.

שלום, בטי, איפה עמדנו בפעם האחרונה?

לא זוכרת. זה היה מזמן.

ביום-הששי שעבר.

כן, אני חושבת.

אחר-כך התלבשתי.

גם אני.

לפני זה...

גם אני.

אחר-כך שכחתי.

פתאום דפקו בדלת.

ואתה הלכת לפתוח.

זה היה הכלב של השכנים. בא לבקש עצם.

אני אבוא עוד פעם. בשבוע שעבר.

תמיד בשבוע שעבר.

אנחנו לא ניתן לו ללכת. אנחנו רוצים שהוא יישאר.

אנחנו אוהבים אותו?

לא, פשוט קשורים בו, רגילים אליו.

אבל גם אוהבים.

מובן שאוהבים. ומשבוע לשבוע אוהבים יותר.

זה היה שבוע נפלא.

רוצה עוד פעם.

שובב.

וכך זורמים להם המים העתיקים בערוצם הישן, בין הסלעים הישנים והטובים, מתחת לעצים המטילים צל עתיק, וציפרי-שיר בוקעות מביצים נעלמות, מצייצות

בנעימים ברינת מלאכים ושרפים, כלבם של השכנים מנמנם בצל וחולם על עצם דשנה השמורה לכלבים צדיקים בעולם הבא שכולו טוב, והשבת זוחלת לאטה אל שעת-ערבית.

הנה מה טוב ומה נעים. ציפור נעימת-זמירות אומרת: לכה דודי ונצאה השדה. ובשעה זו של חסד שותת הלב גם לנדכאים, למופלים ולמובסים. לז תאיר גם להם הדרך באפלה. הוי, כמה טובים דודיך מיין, ד"ר משל, בשדה, על הקוצים. ואחר-כך התלבשנו והלכנו לקולנוע. ואכלנו גלידה.

ואחר-כך הלכתי לעבודה.

בוקר טוב, בטי. איך היה?

ככה ככה, כרגיל. ואתה?

ככה ככה, כרגיל. נתחיל?

ושוב...

בלילות, מופיעה רוחו של הכנר המת ומנגנת. לפעמים לובש הכנר דמות של חייל, נרתיק הכינור הופך תת-מקלע והוא מתרסק על מוקש. בבקרים מתפור הערפל וחיים זוסמן הולך למשרד. גברת זוסמן יוצאת למרפסת לנער את השטיחים, ובקושי אפשר להבחין בכתם ההיסטורי שנוצר באותה מסיבה מפורסמת. היום הכתם כמעט אינו נראה ואיש אינו זוכר מהו, וטוב כך. החיים חייבים להימשך.

ד"ר משל נסע לאנגולה לחקור שם את שרידי הציביליזציה של העתיד. צילומי-אוויר הראו שהעתיד היה מסודר בשורות ישרות, וזה כידוע סימן של חיים אינטליגנטיים. ד"ר משל טוען שהאבסורדולוגיה היא הארכיאולוגיה של העתיד, וסוף-סוף הצליח למצוא קרן אמריקאית שתממן את החקירות שלו שם. הוא נסע בראשית פברואר, ולפי התכנית יחזור בספטמבר. קליי ובטי ליווהו לשדה-התעופה. אכתוב מכתבים, אמר משל והמריא. וכך התחילו החיים כאן להימשך בלעדיו.

בבוקר עומד אינספקטור קליי לפני המראה. אבל המראה ריקה.

בקצה המראה, מצד שמאל, מופיעה נקודה שחורה. אט-אט הולכת הנקודה ומתקרבת, והיא הופכת דמות-אדם קטנה, רחוקה. דמות האדם מתקרבת עד שהיא ממלאת את המראה כולה, ולבסוף היא נהפכת לפנים.

אינספקטור קליי מתבונן בפניו בתמהון. הוא מתקרב אל המראה ודמותו מתקרבת אליו. אז היא מתחילה להתרחק, הופכת נקודה שחורה ונעלמת. המראה נשאר ריקה. זה בבוקר. בדימדומים המראה מלאה, ואובלונסקי והכנר, שלובי-זרוע, פוסעים בה על גגות גבוהים ורחוקים, ואובלונסקי יורה מאקדחו על האנשים המתקהלים ברחוב, למטה, והכנר עולה בלהבות השמימה בידים פשוטות בתחינה. בטי טובעת בתוך אוקינוס של אצות וד"ר משל משדר פולסים קבועים מפולסארים רחוקים באנגולה. לפנות-בוקר מתנפצת המראה יחד עם החייל הצעיר המהלך בתוכה, על דרך-עפר במדבר. בוקר-בוקר אוספת העוזרת את שברי הזכוכית, בעוד אינספקטור קליי ישן. כאשר הוא קם הוא מוצא מולו מראה חדשה, וחוזר חלילה: מתחילה המראה ריקה, נחר כך היא מתמלאת, ושוב מתרוקנת, עד שעם דימדומים היא קמה לחיים.

אבל היה כאן כלב פעם, לעזאזל, לאן נעלם הכלב? לאן נעלם העמוד שעליו היה משתין? ולאן נעלם הרחוב שבו עמד העמוד. ולאן נעלמה העיר שבה היה הרחוב, והיכן הארץ שבה היתה העיר, והיכן הכל? העמודים חולפים במהירות, כאילו מתוך חלון של רכבת, אבל הרי אין שום רכבת, הכל עומד בלי נוע במקומו. המצחיק הוא שאף-על-פי שהעמודים, הכלבים, הרחובות והערים נעלמים במהירות מואצת, הרי המקום נשאר אותו המקום, ואם כך היכן אנחנו? אינספקטור קליי מושיט ידו אל הנייר להעלות עליו את מימצאיו, אבל הנייר הופך לשון-אש ופורח בעשן. הדוור מביא מכתב מד"ר משל: קליי! מצאתי את הכלב באנגולה. באיזה מצב? מריץ קליי גלויה.

במצב של התפוררות, עונה משל במברק.

צריך לחכות עד שיחזור, לשאול אותו בפרוטרוט. מתי התפורר הכלב? מדוע? ומדוע היה זה כלב דווקא? הוא יחזור בספטמבר והתשובה עמו.

ובינתיים, מעלים היום בסאראגוסה על המוקד את יקותיאל אבן-חסן. כל עשרו ומעמדו לא עמדו לו ביום רעה ופקודה, וגזירה שיצאה מלפני המושל עלתה לו בחייו. את הקינה שנשא עליו המשורר עוד ילמדו שנים רבות, בהיותה כתובה במיקצב מסעיר ונוגה כאחד, זכר לעולם שהיה.

גברת זוסמן בשמלה פרחונית חוזרת מן הגימנסיה באודיסה. הה, קלת-רגליים היתה באותם ימים, הפליאה במחולות, ובאוויר פרחו תקוות גדולות, תקוות המהפכה. פרשים דהרו אליה על סוסים אבירים ומילאו את הארץ דם. את השמלה הפרחונית לקחה עמה לארץ-ישראל לבנות אותה. בשיר על שפתיים חרשה, זרעה, סיקלה את שדות-הטרשים ויצרה את החיים החדשים שאינם עוד.

בברלין שלפני מלחמת-העולם הראשונה למד חיים זוסמן כימיה ורוקחות. בתל-אביב נשא מריצות עמוסות טיט ולבנים, ובלילות היה שוקע במשנתו של קרל מארקס. את קרל ליבקנט ואת רוזה לוקסמבורג רצחו, וקרל מארקס מצהיב על הפונגית. תמהני, מהרהר חיים זוסמן לפעמים, אם קרל מארקס שלנו וקרל מארקס של אלה החדשים הוא אותו קרל. הייתי רוצה פעם לשאול אותו.

כמה תורות יש בעולם. בחדר למד תורה. היכן תורה זו. נשרפה באש. ועוד תורות למד בשקידה וכולן עלו באש, וביתו שבנה נהרס, וביתו החדש עומד על תלו אבל הוא ריק ושומם, בלא עתיד, אם לא לדבר על העתיד של אולקוס, פרוסטטה, אבנים במרה ואוטם שרירי-הלב. גם בלא עבר, שנשאר בבית הישן שאיננו. האספלט שחור, הבטון אפור, הקירות לבנים, השמיים צהובים והברז מטפף: גלוק. גלוק. גלוק.

צריך לקום מהמיטה, ללכת למטבח ולסגור את הברז.

בין גלוק אחד לגלוק שני מחזירים את העדר הביתה, הולכים להתקלח, לובשים חולצה נקיה, שרים את שירי המחר. גלוק, גלוק, גלוק. היה נחמד, באותה פעם אחרונה, כאשר ערכנו את מסיבת-הפרידה לבננו שיצא לעלות על המוקש. מאז כמעט אין רואים אותו. גלוק, גלוק.

כנראה גם הבית הזה לא בסדר. צריך לקרוא לשרברב.